

חקיקה סוציאלית

בעריכת אריה וולף, עו"ד

חוק עבודת נשים (תיקון מס' 40), התשס"ז-2007

נתקבל כחוק בכנסת ב-25 ביולי 2007.

סעיף 9 לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, מונה שורה של הוראות, הבאות להגביל פיטורים של עובדת בהיריון, עובד או עובדת בחופשת לידה, עובדת השוהה במקלט לנשים מוכות ועובד או עובדת העוברים טיפולי פוריות או הפריה חוץ-גופית לקראת ילדם הראשון או השני. החוק אוסר פיטורים, כאמור, אלא בהיתר מאת שר התעשייה, המסחר והתעסוקה. האיסורים חלים על המעביד, קרי קבלן כוח האדם, אולם פעמים רבות המעסיק בפועל הוא זה שגורם לפיטורים. על כן מוצע בחוק זה ונקבע, כי הוראת איסור הפיטורים תחול על המעסיק בפועל. כן נקבעה חזקה שלפיה המעסיק בפועל הוא שגורם לפיטורים, במקרה שבו פיטר עובד או עובדת בניגוד להוראות חוק זה, אלא אם כן נקבע אחרת. בקשה להתיר פיטורים בניגוד להוראת סעיף 9 האמור תוגש לשר התעשייה, המסחר והתעסוקה בידי המעסיק בפועל או קבלן כוח האדם או שניהם יחד.

חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון מס' 7), התשס"ז-2007

נתקבל כחוק בכנסת ב-18 ביוני 2007 על פי הצעת חוק של חברי הכנסת חיים אמסלם, ניסים זאב (ש"ס), עמי איילון, נדיה חילו (עבודה), זאב אלקין (קדימה), ישראל חסון (ישראל ביתנו), אברהם מיכאלי ומיכאל מלכיאור (עבודה).

לפי חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) זכאי עובד לזקוף עד שמונה ימי היעדרות בשנה על חשבון תקופת המחלה הצבורה שלו לשם טיפול בילדו החולה שטרם מלאו לו 16 שנה. לפי החוק עובד שעבד שנה אחת לפחות אצל מעבידו זכאי לזקוף עד 30 ימי היעדרות לשנה לשם טיפול בילדו החולה במחלה ממארת שטרם מלאו לו 18 שנה, על חשבון תקופת המחלה הצבורה שלו, כמו גם

ימי חופשתו. ההסדרים הקיימים מאפשרים הגדלה של מניין ימי ההיעדרות הניתנים לזקיפה כאמור, בהתחשב בהיותו של ההורה הורה יחיד או הורה שהילד נמצא בהחזקתו הבלבדית, ולעניין מחלה ממארת – גם אם בן הזוג של ההורה הוא עובד או עובד עצמאי שלא נעדר מעבודתו או מעסקו.

החוק שהתקבל מוסיף על ההסדרים האמורים זכות לזקיפה של 15 ימי היעדרות על חשבון ימי מחלה צבורים או חופשה צבורה, לעובד שילדו, קטין או בגיר, הוא אדם עם מוגבלות שנוקק להשגחה או לליווי מיוחדים.

לעתים קרובות נזקק אדם עם מוגבלות להשגחה ולליווי בשל מוגבלותו השכלית, הנפשית או הפיסית. זאת, בין אם ההשגחה והליווי הם לשם טיפולים או שירותים מיוחדים הנדרשים לנוכח מוגבלותו, כגון טיפולים פארא-רפואיים או שירותים תומכים אחרים, ובין אם אלה שירותים שגרתיים, כגון פנייה אל רופא המשפחה. משום כך, הורה של אדם עם מוגבלות נאלץ להיעדר מעבודתו מספר רב של ימים, ואילוץ זה אינו מסתיים בהגיע ילדו לבגרות.

כדי לאזן בין זכויות ההורה העובד לבין צורכי המעביד ומקום העבודה, נקבע כי הזכות לזקיפת ימי ההיעדרות תחול רק על עובד שעבד לפחות שנה אצל מעבידו.

יש מצבים שבהם האחראי המידי על אדם עם מוגבלות איננו הורהו הביולוגי; לפיכך מורחב ההסדר גם להורה במשפחת אומנה וגם לאפוטרופוס.

הצעת חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי, פנסיה חובה, הפחתת שיעורי המס ותיקוני חקיקה), התשס"ז–2007

הצעת חוק מטעם הממשלה.

במסגרת מדיניות הממשלה להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים, דרך סיוע לעובדים ברמות השכר הנמוכות והבטחת רמת חייהם של העובדים בגיל הפרישה, החליטה הממשלה על מספר צעדים ליישום מדיניותה האמורה (החלטת הממשלה מס' 1134 מיום 4 בפברואר 2007), חלקם מובאים בהצעת חוק זו.

בחינה של הגורמים לבעיית העוני בישראל מעלה שהגורם המרכזי לבעיה זו הוא שיעור תעסוקה נמוך. על פי נתוני המוסד לביטוח לאומי, שיעור העוני בקרב משפחות בישראל שלהן שני מפרנסים הוא כשלושה אחוז בלבד.

לפיכך וכחלק ממדיניות הממשלה לשיפור רווחתן של משפחות עובדות ברמות השכר הנמוכות החליטה הממשלה, כאמור, על כמה צעדים לצמצום העוני

בקרוב משפחות עובדות עם ילדים, באמצעות תמרוץ יציאה לעבודה והגדלת ההכנסה הפנויה. מוצעים גם מספר צעדים התומכים בחלוקה שוויונית של נטל המס בישראל. הצעדים שנקבעו בהחלטת הממשלה והטעונים עיגון בחקיקה המוצעת הם אלה:

1. עובד שכיר, הורה לילדים, המשתכר שכר נמוך, יהיה זכאי למענק בדרך של תשלום מס-הכנסה שלילי.
2. משנת 2010 תהיה חובת הפרשה לפנסיה לכלל העובדים במשק.
3. תחול חלוקה שוויונית של נטל המס באמצעות העלאת שווי השימוש ברכב צמוד, במקביל יופחתו שיעורי המס על יחידים החלים על הכנסה חייבת מיגיעה אישית ועל הכנסה חייבת של יחיד שמלאו לו 60 שנים.
4. ייאכפו חוקי העבודה כדי לשמור על זכויות העובדים בעלי השכר הנמוך ועל הזכות לקבל שכר מינימום. יוגדלו כוח האדם ויכולות המחשוב של היחידה לאכיפת חוקי עבודה במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.
5. ינופקו שוכרים למימון צהרונים ומעונות יום להורים עובדים לילדים עד גיל שש (צהרונים) ולילדים עד גיל שלוש (מעונות יום).

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 156) (זיכוי ומענק להורה עובד בעד טיפול בילדים), התשס"ז-2007

הצעת חוק פרטית של חברי הכנסת זהבה גלאון (מר"צ), אורית נוקד (עבודה), אורי אריאל (מפד"ל – האיחוד הלאומי), גדעון סער (ליכוד), רוחמה אברהם ורונית תירוש (קדימה).

העלויות הכרוכות בתשלום עבור טיפול בילדים בגיל הרך הן גבוהות ומטילות מעמסה כלכלית על ההורים. לעתים נאלץ משק בית להוציא על תשלום זה את רוב הכנסתו של אחד ההורים, במקרים רבים האם, ובשל כך נמנעות נשים רבות מלצאת לשוק העבודה.

הצעת החוק נועדה להקל את הנטל הכלכלי וליצור תמריץ חיובי להשתלבותן של אימהות לפעוטות וילדים בגיל הרך בשוק העבודה. יש בה גם כדי להגדיל את הכנסות המדינה הנובעות ממסים בשל כניסת עוד נשים לשוק העבודה והגדלת התוצר. בהצעת החוק שני מנגנונים להשגת מטרות אלו – נקודות זיכוי ומענק.

בהתאם להצעת החוק, בחישוב המס של הורה העובד או העוסק בעסק או במשלח יד במשך 36 שעות שבועיות לפחות, במשך תקופה של עשרה חודשים או יותר בשנת המס, יובאו בחשבון נקודות זיכוי בשיעור של 5 נקודות זיכוי בעד ילדו

הראשון, 4 נקודות זיכוי נוספות בעד ילדו השני ועוד 3 נקודות זיכוי בעד כל אחד מילדיו מהילד השלישי ואילך. במצב שבו ההורים חיים בנפרד וחולקים ביניהם את כלכלת ילדיהם תהא האישה זכאית להטבה האמורה. במקרים שבהם סך המס על ההכנסה מיגיעה אישית של ההורה במשפחה חד הורית או של אישה נשואה נמוך מסך נקודות הזיכוי שלהן הם זכאים, הם יהיו זכאים למענק, והוא יחושב כהפרש בין סך נקודות הזיכוי לבין סכום המס שהם חייבים בו ביחד למספר חודשי עבודתם. להערכת משרד האוצר העלות התקציבית של הצעת החוק היא שישה מיליארד ש"ח לשנה. הוועדה לקידום מעמד האישה, מצדה, מעריכה עלות זו בין 2.5 ל-3.5 מיליארד ש"ח לשנה, בהתחשב בגידול הצפוי בתוצר המקומי הגולמי.

הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 11) (איסור אפליה מחמת טיפולי פוריות או הפריה חוץ גופית), התשס"ז-2007

הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת גדעון סער (ליכוד). סעיף 2 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988, אוסר על מעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה בין היתר מחמת היריון או מחמת היותם הורים, בעניינים הנוגעים לעבודה, ובהם קבלה לעבודה, תנאי עבודה או פיטורים. בהתאם לפסיקת בתי המשפט, המונח היותם הורים כולל גם מצבים של טרום-הורות כולל טיפולי פוריות, ולכן לא שלל בית המשפט את האפשרות שפיטורי עובד מחמת טיפולי פוריות עלולים להיות בגדר אפליה אסורה בחוק. הצעת החוק באה לעגן בחקיקה את הפסיקה האמורה ואוסרת על מעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת טיפולי פוריות או הפריה חוץ גופית.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 98) (הגדלת קצבת זקנה וקצבת שאירים), התשס"ז-2007

הצעת חוק פרטית של 41 חברי כנסת, מכל הסיעות. סעיף 244 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, קובע שלמבוטח שהגיע לגיל קצבת זקנה תשולם קצבה חודשית בשיעור של 16.2 אחוז מהסכום

הבסיסי שהוא השכר הממוצע במשק כפי שהיה ב-1 בינואר 2006, כשהוא מוצמד למדד המחירים לצרכן.

בהצעת החוק מוצע להעלות את קצבת הזקנה משיעור של 16.2 אחוז מהסכום הבסיסי לשיעור של 20 אחוז מהשכר הממוצע במשק, ובכך גם להצמידה לשכר הממוצע במשק, ולא למדד המחירים לצרכן כקבוע היום.

בהתאם יועלו גם שיעורי תוספת התלויים המשולמת למבוטח שהגיע לגיל קצבת זקנה בעד בן הזוג ובעד כל אחד משני ילדיו הראשונים התלויים בו, ותוספת זו גם תוצמד לשכר הממוצע במשק. הוא הדין בקצבת השאירים המשתלמת לשאיריו של המבוטח. דין זה יחול גם על המענק המשולם לילדו של מבוטח שנפטר, בהגיעו למצוות.

מוצע גם לתקן את חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, כך שהגמלה המשתלמת לפי אותו חוק לא תפחת בעקבות הגדלת קצבת הזקנה או קצבת השאירים כמוצע בהצעת חוק זו. להערכת המוסד לביטוח לאומי, העלות התקציבית של הצעת החוק היא 3.6 מיליארד ש"ח לשנה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 40) (תקרה לתשלום בעבור תרופות למשפחה שבה יותר מאדם אחד חולה במחלה כרונית), התשס"ז-2007

הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת חיים אורון (מר"צ). בהתאם לסעיף 8 של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, קבעו קופות החולים תקרה לתשלום בעבור תרופות לחולה במחלה כרונית. מכיוון שהתקרה שנקבעה היא תקרה ליחיד ולא תקרה למשפחה, משפחה שבה אדם אחד ויותר חולה במחלה כרונית נאלצת לשלם כסף רב בעבור תרופות. אי קביעתה של תקרה למשפחה גורמת למשפחות רבות לוותר על חלק מהתרופות הנדרשות לבני המשפחה ומונעת מהם קבלת טיפול רפואי נאות.

הצעת החוק מציעה שקופות החולים יחויבו לקבוע תקרה לתשלום עבור תרופות למשפחה שבה אדם אחד ויותר חולה במחלה כרונית בשיעור שלא יעלה על 125 אחוז מהתקרה שנקבעה לתשלום בעבור תרופות לחולה במחלה כרונית.

מוצע כי אוצר המדינה ישפה את קופות החולים בסכום השווה ל-50 אחוז מהעלות הכרוכה בדבר.

החוק קובע זכאות להנחה ברכישת תרופות הכלולות בסל שירותי הבריאות או לפטור מתשלום בעבורן לקבוצות אוכלוסייה הקבועות בחוק. בפועל רבים מהזכאים להנחות ולפטורים מכוח החוק אינם מממשים את זכותם משום שאינם

מודעים לזכויותיהם. לכן מוצע להטיל על קופות החולים להודיע בכתב לכל חבר הזכאי להנחה ברכישת תרופות או לפטור מתשלום בעבורן על זכאותו. להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת החוק היא 32.5 מיליון ש"ח לשנה.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 43) (הרחבת איסור הפיטורים במהלך טיפולי פוריות), התשס"ז-2007

הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת גדעון סער (ליכוד). סעיף 9 לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, אוסר על מעביד לפטר עובדת העוברת טיפולי הפריה חוץ גופית או לפטר עובד או עובדת העוברים טיפולי פוריות לקראת ילדם הראשון או השני במהלך התקופות הקבועות באותו סעיף, אלא בהיתר מאת שר התעשייה, המסחר והתעסוקה. מטרת הצעת החוק היא להרחיב את האיסור האמור גם על עובד או עובדת אשר להם שני ילדים המבקשים להביא לעולם עוד ילד שאחד מהוריו לא יהיה ההורה של ילדיהם האחרים. מכיוון שמטבע הדברים הבאתם של ילדים נוספים לעולם מתרחשת בגיל מבוגר יותר, שיש בו לעתים קושי להרות, יש לספק הגנה מפני פיטורים לעובד או לעובדת המבקשים לעשות כן ונזקקים לשם כך לטיפולי הפריה חוץ גופית או לטיפולי פוריות. זאת, אם לא מדובר בהיריון של ילד שהורהו הוא ההורה של ילדיהם. לפיכך מוצע לקבוע כי מניין הילדים, הקבוע בסעיף 9, יהיה לכל זוג הורים בנפרד, ללא תלות במספר הילדים האחרים של מי מהם.